HASIČSKÝ SPOLOK

Po zatvorení revúckeho gymnázia upadla v meste spolková činnosť. Niektoré spolky zanikli a tie, ktoré ostali, živorili. Bieda a časté požiare predsa len donútili obyvateľov založiť spolok, a to hasičský spolok, ktorý bol mimoriadne významný pre ochranu mesta. Rôznym formovaním pretrval až podnes.

Revúca mala väčšinu domov postavených z vaľkov. Krytiny striech boli zo slamy alebo šindľov. Pri rozličných prírodných pohromách či troche neopatrnosti vznikali požiare, ktoré sa rýchlo šírili mestom. Koncom 18. storočia mesto zničili dva veľké požiare. Dňa 24. apríla 1785 vo večerných hoďinách zachvátil mesto požiar, proti ktorému obyvatelia bojovali tri dni. Požiar zničil 179 domov s príslušnými stavbami. Vtedy zhorelo veľa cenných archívnych materiálov. Obyvatelia sa ešte nestačili z požiaru spamätať a opäť horelo. 16. septembra 1791, keď už celá úroda bola v stodolách, vypukol okolo 18. hodiny požiar v dome Jána Centolocha na Pivovarskej (Ormisovej) ulici. Kým ľudia pribehli zo svojich polí, požiar sa rozšíril na Malo-revúcku (Tomášikovu) ulicu. Za obeť padlo 76 domov. Dva požiare za pomerne krátky čas dostali mesto do takej biedy, že grófka z hradu Muráň Gabriela Kohárýová, ktorá Revúčanov nemala rada pre „Lutherovo učenie", sa nad nimi zľutovala a darovala mestu 3 000 zlatých. Podporu rozdelili 123 postihnutým rodinám. Ďalšie požiare každoročne ničili majetok mesta a jeho obyvateľov a privádzali ich do biedy.

Po týchto trpkých skúsenostiach vydal magistrát mesta v roku 1823 opatrenia pod názvom Porjatky, *ktoré se mají zachovat kdy oheň vznikne.* Pokyny na likvidáciu ohňa boli zhrnuté do šiestich bodov:

„1. Jaknáhle nekdo oheň zmerkuje nech nemešká pokudy z turni znamení slyšel ale hneď nech hlasitě volá že horí aby lidé zavčasu k ohňu sbehli a hasili.
2. Každý mešťan nech vezme nástroj k hasení ohňa asíce nejvíc nádoby na vodu vedrá, kúpy, chlapi pák kvaky a sýkalky čo nejrýchleji k ohni odšikuji.
3. Na sýkalky nech žaden takový nestane, který k tomu nerozumí ale jen takový který sou k tomu ustanovení a vyučení a sú k tejto práci vyvolení asíce: Sezťák Jánoš, Šesták Samuel, Kern János, Baník András a jeho syn, Kalina Gyorgy mladí, Ferdinandy László, Vjast András, stolár, Hruška Márton, Ivan János a urodzený pán Bartofi András.
4. Nech žaden mešťan od ohne neodskakuje do domu pokud se oheň celkom neuhasí, jako to jež pri nektorých ohnech stalo, ješte ani v polovici oheň neuhasili už se domu rozešli. Nech každý sebe to pri ohňu pripomene že dnes jednomu zítra druhému se to prihodili muže. Nech nezloreči a neubližuje tomu od koho oheň vyšiel asíce proto že žáden človek není tak bezpečný aby mohol byť o tom presvedčený že z jeho domu oheň nikdy nevyjde. Takový človek od kterého oheň vyšel krom všeho lidského ubližovaní má neslýchané trápení strach a škodu a jest zaiste politování hoden.
5. Takový mešťané ktorí sami oheň hasiť sou aneb slabí, starí aneb ináče nespusobní nech pošlú svou čeládku k hasení ohne s tým rozkazení aby dotud do domu neprišli pokud oheň úplne vyhasen nebude toto sa obzvlášte lakovým nakladá kterí od vzniknulého ohne daleko bydlejí.
6. Páni farári, učitelé a senátorové pri ohňu nech lidi posilňuji a napomínají peknými lidskými slovami, krikem a bitím žádného k hasení ohne nútiť netreba, veď neposlušných dá prvý senátor i tak na dvore na dereš vytáhnut a pokuta takových nemine. Naše meslo nemá takového položení ako Pešť aneb druhé vetší mesta kde se oheň dá obstúpiť a zavreť, v takovém meste se ovšem môže i bitím a palicou k hasení ohne nútiť."

Magistrát vydal tento poriadok pre organizáciu hasenia a udržania disciplíny preto, lebo obyvatelia sa od hasenia ohňa odťahovali. Príčinou bola tá skutočnosť, že napriek mimoriadnej aktivite všetkých pri hasení požiaru, mesto finančne odmenilo iba jedného či dvoch za usilovnosť. Tak vznikala nespokojnosť, reptanie a nezáujem o likvidovanie požiaru. V tomto období sa začína rozvíjať činnosť hasičstva založená na dobrovoľnosti, lebo sa rozhodli, že odmenu nedostane nikto. Považovali to za najspravodlivejšie riešenie. Zároveň sa vynoril ďalší problém. Museli hľadať možnosti, ako zabrániť konzumácii alkoholu pri likvidovaní požiaru. Kronikár o tom píše: *„Nemá se pri ohni pálenka ani spomenúť tým mene lidem rozdávať. Vime to dobre že lid revúcky za pálenku všecko dá a všecko opustí miluje pálenku nad Boha. Jestli se mu pri ohni pálenka jen spomne jíž nedbá na oheň ale toliko tisne se tam kde se pálenka rozdáva a keď se ožere potom nežeby oheň hasil a pracoval ale grobianstvo robí ...*

Z tej príčiny jakonáhle se oheň strhne všecky krčmy mestské se mají pozatvárať aby ta žáden človek heverovať a daromné rozprávky robiť nemohol. Roku 1822 keď Revúca horela rychtár Markovič všeckým krčmárom klúče odebral a tak nemali lidé prístup k ožralství ale šli oheň hasiť." Neskôr v roku 1829 magistrát mesta zakázal predaj

alkoholických nápojov počas likvidovania požiarov.

Už v roku 1823 richtár mesta navrhol: *„Muj rychtársky úmysel že starny ohne jest tento: mají se vyvoliť desátnici. Týto pri ohňu tú povinnosť míti budú že jeden - každý bude pozorovať či z jeho desátku jsou lidé pri ohňu prítomní a pracujú. Který prítomní nebudú takových zapíše a rychlárovi oddá, a rychtár ich dá pred sessiu zvolať, kde toliko slovami za nelidskosť potrestaný býti mají. Žeby se takový nestateční lidé derešom pokutovať meli jako nekterí pripomínali, to ja za dobré neuznávam asíce z víc príčin nejvíce ale proto že takový pokutovaný lotor muže celé mesto pokutovať t. j. za...liť."*

V archívnych záznamoch z roku 1828 sa píše, že v meste ustanovili desiatkársky zbor. Senátori (poslanci) boli vedúcimi desiatok. Mesto mali rozdelené na rajóny. V prípade požiaru organizovali jeho hasenie a zároveň dávali pozor, aby nikto neodišiel, pokiaľ požiar nezlikvidujú. „Sýkalku" (striekačku) na dvoch kolesách v tom čase vlastnil vtedajší pivovar. V roku 1856 dal magistrát mesta postaviť prístrešok pre protipožiarne náradie a v roku 1857 zakúpil dva veľké sudy na štyroch kolesách pre striekačku.

Kedy presne vznikol hasičský spolok v Revúcej, nevieme. *Známe* sú snahy gymnaziálnych učbárov, najmä Samuela Ormisa, z roku 1868. V tom čase písal v novinách o hasičskom spolku v meste aj PhDr, Ivan Branislav Zoch, preto by sa mali historici tejto problematike dôkladnejšie venovať. Zatiaľ za zrod dobrovoľného hasičského spolku v Revúcej môžeme považovať žiadosť mešťanov v roku 1878 o založenie takého spolku. Ondrej Homola, Jozef Árvai, Gustáv Priekopa, Pavel Damrély, Jan Peterman, Samuel Árvai, Jozef Čech a Štefan Zatroch dali návrh na magistrát, ktorý prisľúbil, že návrh bude podporovať.

18. júla 1878 bola zvolaná zakladajúca schôdza. Na nej boli prečítané stanovy, ktoré neskôr poslali na schválenie na ministerstvo. V stanovách sa okrem iného uvádzalo, že: *„Každý mužský od 18.-40. roku, ktorý v Revúci býva v prospech dobrovolného hasičského sboru do mestskej pokladne povinný je tieto príspevky platiť:*

a) Nádenník, ktorý len z denného zárobku žije l zl. ročne.
b) Remeselník, ktorý len zo svojho remesla žije 2 zl. ročne.
c) Remeselník, ktorý pri remesle sa aj zemedelstvom živí 3 zl.,
d) Súkromní a mestskí úradníci 4 zl.
e) Obchodníci, hostinskí, ktorí obchodujú výbušnjími látkami 5 zl.

Po uplynutí 40. roku jestli sú majiteľmi domov pod a, b, c, d, e, ustáleným príspevkom polovicu platia. Od príspevkov oslobodení sú: a) skutočne činní členovia sboru. b) štátni a stoliční úradníci, c) telesne slabí a vadní ľudia, d) ktorí vo sbore bez prerušenia 10 rokov slúžili."

Príspevky vyberal mestský pokladník, ktorý bol povinný odovzdávať ich mesačne do pokladne hasičského spolku. Slúžili na zakúpenie rovnošiat pre chudobných členov spolku, na uhradenie škôd, ktoré hasičom vznikli na šatstve pri hasení požiarov, na zakúpenie výstroja - opasky, prilby a sekery, ako i na prípadnú odmenu najlepším členom. Príjmy a výdavky pokladne predkladali na revíziu magistrátu mesta.

Magistrát mesta Revúca sa na svojom zasadnutí dňa 16. augusta 1878 rozhodol, že založenie hasičského spolku berie na vedomie a bude ho podporovať.

Pri organizovaní práce hasičského spolku bol mimoriadne nápomocný Jozef Nirnsee, ktorý prišiel do mesta v roku 1876 učiť na štátnu meštiansku školu. Počas svojho predchádzajúceho pobytu v Pešti bol členom hasičského spolku, v ktorom si osvojil tak teoretické vedomosti, ako i praktické zručnosti. Pri voľbách dostal dôveru a stal sa hlavným veliteľom. Za jeho námestníka bol zvolený Gustáv Nandrássy. Veliteľom lezcov sa stal Ľudevít Nagy, veliteľom striekačiek Gustáv Viest, mydlár, funkciu pokladníka vykonával Jozef Árvai a lekárom spolku bol dr. Albert Posevitz. K lezcom spolku patrili: Ondrej Čias, Felix Barto, Ľudevít Hábli, Ľudevít Héres, Ján Kubus, Jozef Pauliček, Ondrej Turzó, Pavel Štítnický, Ján Šramko, Samuel Šramko, Ján Veselényi a Jozef Viest. Ďalšími členmi boli: Daniel Antalík, Samuel Barto (trubač), Pavel Beseda, Jozef Čech, Pavel Čatlóš, Samuel Dávid, Ján Dovény, Ján Dubnický, Ján Ferdinandy, Pavel Ferdinandy, Viktor Gajan, Samuel Ganaj, Jozef Hábli, Karol Hábli, Ján Janík, Ondrej Ivan, Eugen Kiš, Juraj Korpáš, Štefan Kováč, Rudolf Koreň, Samuel Matajz, Ondrej Matajz, Štefan Matajz, Samuel

Markovič, Ján Pajung, Ondrej Štítnický, Jozef Šegul, Ján Šturman, Ján Šegúl, Martin Štefančok, Gustáv Viest, Ján Zatroch, Samuel Urvichiar a Štefan Urvichiar. Spolok tvorilo 52 mužov. Ako organizovaný hasičský spolok po prvýkrát zasahovali pri požiari 29. septembra 1878. Vtedy zhorelo 7 domov.

Pre činnosť hasičského spolku uvoľnil magistrát mesta jednu miestnosť vo veľkom hostinci (v Kohúte) v jeho pravej časti na prízemí. Stenou z dosák ju prehradili na dve časti. Jedna slúžila veliteľovi a druhá ako strážnica. V roku 1879 bola zavedená nočná služba, do ktorej nastupovali vždy po dvaja v letných hodinách od 21.00 do 04.00 h. V roku 1879 zakúpili hydrofór, ktorý bol ešte v roku 1928 v dobrom stave. Z finančnej pomoci magistrátu mesta a zo zbierok zorganizovaných na hasičských zábavách získali peniaze potrebné na rovnošaty. Na jednej zo schôdzok sa uzniesli, že rovnošata bude pozostávať z bielych nohavíc a bielej blúzy s červenými výložkami, na ktorých budú písmená O. T. (Onkéntes tuzoltóegyeuilet - Dobrovoľná ohňohasičská jednota). Veliacou rečou bola až do roku 1920 maďarčina. Hasičský spolok v Revúcej prešiel mnohými zmenami, no jeho cieľ - chrániť mesto a obyvateľov pred požiarmi - ostal aktuálny až po dnešok.
Od jeho vzniku po súčasnosť sa vo funkcii veliteľa vystriedali: Jozef Nirnsee 1878-1885, Gustáv Nandrássy 1885-1888, Bedrich Heinz 1888-1894, Ondrej Turzo 1894-1904, Dr. Milan Botto 1904-1911, Dr. Abrahám Mihalík 1911 - 1919,
Dr. Pavel Mariányi 1919 -1920, Ľudovít Ferdinandy 1920 -1940, (krátky čas Vojtech Gal), Ján Vešelényi 1940 -1948, Ľudovít Ferdinandy 1948 -1968 (najstarší syn bývalého veliteľa), Štefan Homola 1968-1974, Ladislav Homola 1974 - 1976, Michal Riapoš 1976.

Požiare mesto neobchádzali ani po založení hasičského spolku, ale bol tu už organizovaný útvar, ktorý pravidelným cvičením dokázal čo najrýchlejšie a najúčinnejšie zasiahnuť a tak zabrániť rozsiahlym škodám. Pri tom im pomáhala stále dokonalejšia technika. Prvú motorovú striekačku zakúpili v roku 1928.

Najväčší požiar v dvadsiatom storočí vypukol 1. apríla 1938. Oheň, ktorý vznietili sadze v komíne evanjelického kostola, nedokázal zlikvidovať ani dobre organizovaný hasičský zbor. Dlhotrvajúce sucho a momentálne silný vietor spôsobili, že sa veľmi rýchlo šíril. Šindle, ktorými bola pokrytá väčšina domov, roznášal vietor tak, že čoskoro horelo na viacerých, až 300 metrov vzdialených miestach. Tridsaťsedem hasičských zborov a vojaci povolaní z dvoch miest lokalizovali požiar. Padlo mu za obeť 42 domov a 104 hospodárskych stavieb. Škody boli odhadnuté na 4 milióny korún. Prvú pomoc organizoval Československý Červený kríž pod vedením školského inšpektora Michala Plesku.

Pri stom výročí založenia hasičského spolku v roku 1978 bol v Revúcej jeden požiarny zbor s dvoma družstvami dospelých a dvoma družstvami žiakov, v mestskej časti Revúcka jeden požiarny zbor s jedným družstvom. V mestskej časti Mokrá Lúka bol jeden požiarny zbor s jedným družstvom dospelých a jedným žiackym družstvom. Požiarny zbor vo vtedajšom materskom závode národného podniku Lykové textilné závody mal dve družstvá, z toho jedno družstvo žien. Vo všetkých spolu bolo 258 členov.

Zdroj: Dušan Dubovský - Revúca kolíska slovenského stredného školstva